

komme med Forslag, der kunde have bidraget til at standse Udviklingen af Storindustrien, men om saadanne Forslag er der ikke Tale. Derimod har den fremsat nogle Forslag, der gaa ud paa at standse Forbrugsforeninger og Andelsforeninger. Det fremgaar ogsaa tydelig af flere Steder i Betænkningen, at Kommissionen mener, at disse Foreninger ere til Stade baade for Handel og Industri. Hvor lidt eller hvor meget det har paa sig, kan der jo være forskellige Meninger om. Jeg har den Opfattelse, at Forbrugs- og Andelsforeninger ere til stor Gavn, særlig for Landbrugene og for Landarbejderne, og jeg kan ikke indse, at de i nogen væsentlig Grad kunne stade Bybefolkningen. Det maa jo ligge i alles Interesse, at vi kunne gøre saa billige Indkøb som muligt, og at vi kunne ved vore Andelsforetagender producere saa mange og saa gode Varer som muligt og saa dem affatte saa godt som muligt, det maa altid være en national Fordel, naar det sker.

Jeg vil nu gaa over til at paapege enkelte af de Paragraffer, som jeg mener særlig trænge til at blive ændrede, inden Lovforslaget bliver ophøjet til Lov. Jeg har i øvrigt ogsaa en Del Forhaabning i den Henseende, idet det Udvalg, der var nedsat i Fjor, jo arbejdede ikke saa lidt paa at opnaa Enighed, og det lod jo ogsaa til, at der paa mange Punkter kunde opnaas Enighed. — I § 4 er Skippernes Ret en Del indskrænket for Byernes Vedkommende og er omtrent forbudt for Landets Vedkommende. Med Hensyn til det sidste siger Kommissionen i Betænkningen, at den frygter for, det skal blive til omsejlsende Smaaforretninger. Kommissionen mener, at det vil have til Følge, at Landboerne, Jordbrugene ville købe en Del af disse Skippere paa Kysten, hvad der selvfølgelig vil blive et Tab for de næringsdrivende i Byerne. Men naar Landboerne kunne gøre en bedre Forretning ved at ty til Skipperne ved Stranden, er det urimeligt at forlange, at de skulle tage til Byerne. Vi have saaledes haft Fordel af at kunne købe ved Kysten Kommer af Nordmændene fra Skib. Jeg kommer saa til § 8, der omhandler Forbrugsforeninger og Andelsforeninger. Jeg ved ikke rigtig, hvorledes den Paragraf skal forstås, thi der staar, at Forbrugsforeninger, Andelsforeninger og lignende Foreninger, der indkøbe eller frembringe Varer for at affætte eller fordele dem imellem Foreningens Medlemmer, skulle løse Næringsbevis. Hvorvidt vore Andelsmejerier komme med der ind under, er ikke rigtig klart for mig. Men er det Tilfældet, at vore Andelsmejerier

komme ind under disse Bestemmelser, vil det se galt ud for os. Med Hensyn til Forbrugsforeningerne ser det ogsaa galt ud, idet det bestemmes i § 21, at de, foruden at løse Næringsbevis, skulle betale en aarlig Afgift fra 800 til 1200 Kr.. Naar dertil komme Bestemmelserne om Jagtprøver og Oplæring i Bogføring, ville vi staa ved en Tilstand, der helt vilde umuliggøre disse Foreninger. Men det kan jo være, at noget saadant ikke er Meningen. Hvis det er Meningen, ville disse Andelsforeninger og Forbrugsforeninger blive en Umulighed paa Landet. Det er vist, at særlig Andelsmejerierne have bragt os stor Fordel, og nu er det jo saa, at de fleste Andelsmejerier ikke alene ere Andelsforetagender i almindelig Forstand, men de ere tillige ved at gaa over til ogsaa at blive en Slags Forbrugsforeninger, idet vi igennem dem saa en Del af vort Forbrug baade af Foderstoffer, Kunstgødning og Markfrø. — I § 15 siges det, at Kommunalbestyrelserne i Købstæderne kunne vedtage Vedtægter, hvorefter der kan lægges en Skat paa de Landbrugere, der ville falbyde deres Varer paa Byens Torv. Det gælder Slagtere og mange andre, som ville sælge deres Varer paa Købstadens Torv. Det vil være uheldigt for Landbostanden, og jeg antager heller ikke, at Bybefolkningen i sin Helhed paa nogen Maade vil være med til det, idet Følgen deraf vil blive, at Varerne ville blive en hel Del dyrere for Forbrugene. For Landboernes Vedkommende vil det have til Følge, at vi ikke let kunne omsætte vore Varer i Byerne. Vi komme dernæst til § 17, der handler om dem, der rejse omkring og falbyde Varer efter Prøver. Disse maa for Fremtiden ikke tage til andre end til dem, som ere handelsberettigede med de paagældende Varer. Det er heller ikke saa lille en Indskrænkning i den Frihed, der nu er, idet de nu have Lov til at komme ud til os Landboere og handle med os baade om Markfrø, Kunstgødning og Foderstoffer. Jeg synes, at naar det skulde forbydes dem at komme ud til Forbrugene og falbyde deres Varer, burde det ogsaa forbydes de handelsrejsende at drage omkring og falbyde Varer til de handelsberettigede, thi disse kunne lige saa godt ved Breve eller paa anden Maade forskrive deres Varer fra Grossisterne i Ind- og Udland, som vi Landboere kunne det. Jeg mener, at det er uheldigt at komme ind paa at indskrænke Friheden paa dette Omraade. Naar Kommissionen drager det saa stærkt frem, at de rejsende ude paa Landet narre den almindelige Bøndestand, maa jeg sige, at jeg ikke tror, det er Tilfældet. Jeg tror, at den